



## **ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE**

KATALIZATOR REGIONALNIH EKONOMSKIH  
INTEGRACIJA I ODSKOČNA DASKA KA  
JEDINSTVENOM EU TRŽIŠTU

**KAKO ĆE VAŠA FIRMA IMATI  
KORISTI OD OVOG PROCESA?**







Zemlje regije zapadnog Balkana (WB) intenzivno rade zajedno na stvaranju novih mogućnosti za razvoj, otvaranje novih radnih mjesta i rast, istovremeno maksimalno povećavajući koristi od svog zajedničkog puta ka članstvu u EU.

Akcioni plan za zajedničko regionalno tržište 2021.-2024., koji su na samitu Berlinskog procesa održanom 10. novembra 2020. godine u Sofiji, podržali čelnici šestorke zapadnog Balkana (WB6) - Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije., nastavak je napora za unapređenje ekonomske saradnje u WB6.

Zajedničko regionalno tržište ima za cilj povećati atraktivnost i konkurentnost regije i približiti regiju tržištima EU.

Proces ne uključuje stvaranje novih institucija ili političkih subjekata, već uključuje koordinirani pristup vlada zemalja WB6 prema stvaranju prostora zasnovanog na pravilima i standardima EU, osiguravajući slobodno kretanje ljudi, robe, usluga i kapitala širom regije, i zajednički pristup u oblastima digitalizacije, investicija, inovacija i industrije.

Zajedničko regionalno tržište korak je u pravcu punopravnog članstva zemalja WB6 u EU. Stoga će se koraci ka uspostavljanju zajedničkog regionalnog tržišta odvijati paralelno s ubrzanom integracijom i "postupnim uvođenjem" u jedinstveno tržište EU.

”

**Budućnost cijele regije leži u EU. Dijelimo istu istoriju, dijelimo istu sudbinu. Zapadni Balkan je dio Evrope...**

Obraćanje predsjednika von der Leyena o stanju Unije., septembar 2020- godine

“

## ŠTA JE CILJ ZAJEDNIČKOG REGIONALNOG TRŽIŠTA?

- ▶ Ojačana konkurentnost WB kompanija na evropskom i globalnom tržištu
- ▶ Integrisano tržište od 18 miliona ljudi
- ▶ Bolja integracija ekonomija zemalja WB u evropske lance vrijednosti
- ▶ Potencijal za dodatni rast BDP-a od 6,7%
- ▶ Stavljanje WB u središte pažnje stranih investitora koji žele smanjiti udaljenost od tržišta EU i diverzifikovati svoje dobavljače
- ▶ Brži oporavak od pandemije COVID-19 za ekonomije zemalja WB





”

Pitanje zajedničkog regionalnog tržišta predstavlja viziju prosperiteta za naše građane koji teže da uživaju iste slobode kao i njihove kolege u Europskoj uniji.

Deklaracija lidera zapadnog Balkana o Zajedničkom regionalnom tržištu

“

## POZADINA PROCESA

Zajedničko regionalno tržište nadovezuje se na postignuća Višegodišnjeg akcionog plana za regionalno ekonomsko područje zemalja WB6, koji je odobren na samitu u Trstu održanom 12. jula 2017. godine u okviru Berlinskog procesa. Ovaj dokument je predstavio strukturirani plan za regionalnu ekonomsku integraciju, uključujući promociju daljnje trgovinske integracije, uvođenje dinamičnog regionalnog investicijskog prostora, olakšavanje regionalne mobilnosti i kreiranje plana digitalne integracije.

Berlinski proces je diplomatska inicijativa koju je 2014. godine pokrenula njemačka kancelarka Angela Merkel, a čiji je cilj pojačavanje regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu i pomoć integraciji zemalja WB u Europsku uniju. Proces se odvija uz podršku Europske komisije, međunarodnih finansijskih institucija i država članica uključenih u proces - Austrije, Hrvatske, Francuske, Njemačke, Italije, Slovenije i Ujedinjenog Kraljevstva.

## DOSTIGNUĆA REGIONALNOG EKONOMSKOG PROSTORA 2017-2020

### TRGOVINA



- ▶ Okvir za liberalizaciju trgovine uslugama;
- ▶ Odluka o uspostavljanju postupka validacije za uzajamno priznavanje programa Ovlašćenih ekonomskih operatera;
- ▶ Odluka o olakšavanju trgovine voćem i povrćem;
- ▶ Potpuna kumulacija i povrat carina na snazi.

### INVESTICIJE



FDI povećan za 35% od 2016. godine;  
Dovršen i usvojen Plan regionalne investicione reforme.

### MOBILNOST



Usvojena Deklaracija o priznavanju kvalifikacija visokog obrazovanja u ekonomijama zemalja Zapadnog Balkana.

### DIGITALIZACIJA



- ▶ 86-96% niži troškovi rominga u zemljama Zapadnog Balkana;
- ▶ Digitalni samit Zapadnog Balkana organizovan.

## KAKO VAŠA FIRMA MOŽE IMATI KORISTI OD OVOG PROCESA??



Do jula 2021. godine:

- ▶ Zelene linije proširene na EU
- ▶ Besplatan roming u cijeloj regiji
- ▶ Sporazum o putovanju sa ličnom kartom

Potpuno priznavanje izvoznih dokumenata, profesionalnih kvalifikacija i licenci širom Zapadnog Balkana

Smanjivanje vremena čekanja na prelazima do 70% kroz sistem "sve na jednom mjestu", 24-satne dostupne usluge, zelene linije i zelene koridore unutar Zapadnog Balkana i prema EU

Smanjeni troškovi kod regionalnih plaćanja; omogućavanje regionalnog tržišta e-trgovine

Ukidanje zahtjeva za radne dozvole za transfere između kompanija i pružaoca usluga

Direktna strana ulaganja u obećavajuće održive regionalne lance vrijednosti

Regija bez rominga i smanjeni troškovi rominga između Zapadnog Balkana i EU

Regionalna šema podrške pokretanju novih preduzeća i inovacija u ranoj fazi, koja kombinuje finansiranje javnog i privatnog sektora

Uzajamno priznavanje elektronskih potpisa kao i drugih oblika eID-ova i usluga povjerenja zasnovanih na relevantnoj pravnoj tekovini EU

Pokrivenost ključnih industrijskih gradova sa 5G mrežom u svakoj ekonomiji WB6

## KO JE NADLEŽAN ZA PROCES?

Sprovođenje Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište 2021.-2024. ostaje u sferi odgovornosti javnih institucija u svakoj ekonomiji zemalja WB6, posebno ministarstava i institucija koje ulažu napore na implementaciji na nivou ekonomije. RCC i CEFTA sekretarijati će biti vodeće regionalne organizacije koje će olakšati sprovođenje ovog Akcionog plana. Sekretarijat RCC-a zadužen je za sveukupnu koordinaciju i praćenje Akcionog plana, dok je Sekretarijat CEFTA-e zadužen za sprovođenje akcija vezanih za trgovinu.

## KO ĆE KOORDINIRATI PROCES?



RCC će podržati sprovođenje aktivnosti kojima se nastoji povećati privlačnost regiona za strane investitore, integrisati WB u panevropski digitalni prostor, nadograditi industrijsku bazu i inovacionu infrastrukturu i napredovati prema slobodnom kretanju ljudi i kapitala.



Sekretarijat CEFTA-e će podržati sprovođenje aktivnosti kojima se želi sprovesti CEFTA 2006 i proširiti obaveze i koristi na EU i druge trgovinske partnere.



WB6 CIF aktivno podržava proces pružanjem inputa preduzećima u fazi planiranja i praćenjem rezultata i pružanjem povratnih informacija od poslovne zajednice, ističući prioritete iz njihove perspektive tokom implementacije.



EU će nastaviti podržavati proces, uključujući sprovođenje Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan, čiji je cilj podstaknuti dugoročni ekonomski oporavak regije, podržati zelenu i digitalnu tranziciju, podsticati regionalnu integraciju i približavanje Evropskoj uniji.



**Ekonomski i investicioni plan utvrđuje značajan investicioni paket koji mobilize do 9 milijardi eura sredstava za region. Podržavaće održivu povezivost, ljudski kapital, konkurentnost i inkluzivni rast te dvojni zelenu i digitalnu tranziciju.**

Pored značajnog bespovratnog finansiranja od EU za regiju, EU može pružiti garancije koje pomažu u smanjenju troškova finansiranja za javne i za privatne investicije i za smanjenje rizika za investitore. Očekuje se da će podrška kroz novi instrument garancija za Zapadni Balkan, u okviru EU garancije za vanjsko djelovanje i Evropskog fonda za održivi razvoj Plus, mobilizovati potencijalne investicije do 20 milijardi eura u sledećoj deceniji.



## KAKO ĆE PRIVATNI SEKTOR BITI UKLJUČEN U OVAJ PROCES?

Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana. (WB6 CIF) je zajednička inicijativa Privrednih komora iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Sjeverne Makedonije, Crne Gore i Srbije, osnovana 2017. godine tokom samita u Trstu, kako bi predstavljala zajedničku platformu za poslovne zajednice u regionu i olakšala među-poslovne kontakte i promovisala region kao jedinstvenu investicionu destinaciju. WB6 CIF, koji predstavlja više od 350.000 kompanija, aktivno je uključen u planiranje i sprovođenje Akcijskog plana tako što daje inpute, određuje prioritete i objavljuje povratne informacije od poslovne zajednice.

WB6 CIF Poslovni savjet, kao savjetodavno tijelo Upravnog odbora WB6 CIF, sastavljeno od vlasnika ili rukovodioca na nivou C iz 16 vodećih kompanija koje posluju na WB, na osnovu mjerljivih kriterijuma, će nadgledati napredak u sprovođenju Akcijskog plana, i redovno će informisati vlade zemalja WB, kao i sve učesnike u procesu, o situaciji na terenu, dajući, na osnovu iskustava iz svakodnevnog rada i detaljne analize, konkretne predloge i predloge mjera za uklanjanje barijera, smanjenje troškova i olakšavanje uslova za poslovanje unutar regije i prema EU. Takođe će donijeti fleksibilniji, nebirokratski pristup rješavanju problema s kojima se svakodnevno suočava ekonomija i novi zamah u dijalogu poslovne zajednice u regiji sa vladama zemalja WB i institucijama u Briselu.

### UKLJUČITE SE U PROCES

- ▶ Kontaktirajte WB6 CIF i državne Privredne komore članice WB6 CIF, u vezi sa preprekama sa kojima se suočava regionalna saradnja;
- ▶ Dajte svoje predloge za uklanjanje barijera u regionalnoj saradnji;
- ▶ Pratite naše aktivnosti na nadgledanju i dokumentovanju opipljivog napretka kakav osjeća poslovna zajednica u regionu;

WB6 CIF aktivnosti u procesu:

- ▶ Individualna, prilagođena podrška za traženje poslova i mogućnosti prekograničnog finansiranja za kompanije iz regiona
- ▶ Online baza podataka sa informacijama o pristupu tržištima u regiji
- ▶ Baza podataka obavještajnih podataka o tržištima koja podržava internacionalizaciju MSP
- ▶ B2B događaji i investicione konferencije
- ▶ Sprovođenje mapiranja dobavljača i koordinacija regionalnog programa razvoja dobavljača, sa posebnim fokusom na automobilsku, poljoprivredno-prehrambenu industriju i kružnu / zelenu ekonomiju;



## I Regionalni trgovinski prostor

### AKCIONI PLAN ZA ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE (2021.-2024.):

#### FOKUSNA PODRUČJA I REGIONALNE AKTIVNOSTI

- ▶ Održavati zelene linije i proširiti ih do graničnih prijelaza (GP) sa EU;
- ▶ Uvesti princip "sve na jednom mjestu" na odabranim graničnim prelazima / zajedničkim prelazima (CCP) i pojednostavljene formalnosti - smanjeno vrijeme čekanja na granici do 70%;
- ▶ Učiniti dostupnim usluge na odabranim GP/CCP 24/7;
- ▶ Uskladiti radno vrijeme agencija uključenih u carinjenje robe;
- ▶ Poboljšati sistem traka za bolje upravljanje u periodu najgušćeg saobraćaja;
- ▶ **Ubrzati protok određenih esencijalnih proizvoda** (npr. Svježih poljoprivrednih proizvoda);
- ▶ Ukloniti necarinske barijere;
- ▶ Uspostaviti efikasan i djelotvoran mehanizam rješavanja sporova;
- ▶ Ažurirati baze podataka o trgovinskim mjerama država potpisnica CEFTA-e i kontrolisati državnu pomoć i konkurenciju;
- ▶ Uspostaviti regionalnu saradnju u vezi sa pitanjima zaštite životne sredine koja se odnose na trgovinu (npr. mjerenje CO2), zaštitu potrošača i nadzor tržišta, javne nabavke;
- ▶ Poboljšati razmjenu informacija o naknadama i dažbinama za preduzeća, prosječnom vremenu puštanja u promet, mogućnostima trgovine za mala i srednja preduzeća..

#### SLOBODNO KRETANJE ROBA

Programi uzajamnog priznavanja (MRP) za industrijske i poljoprivredne proizvode

Međusobne strategije i postupci upravljanja carinskim rizikom podržani novim ICT rješenjima

Upravljanje rizikom i sistematska razmjena podataka prošireni na cjelokupan postupak carinjenja

Elektronska razmjena podataka

#### SLOBODNO KRETANJE USLUGA

Turizam, finansije, dostava paketa i elektronska trgovina

Profesionalne kvalifikacije priznate na osnovu opšteg sistema priznavanja EU

Paket za liberalizaciju trgovine uslugama

#### SLOBODNO KRETANJE LJUDI

Slobodno kretanje u regiji Zapadnog Balkana na osnovu ličnih karata

Slobodno kretanje građana treće strane bez viza

Radne dozvole nisu potrebne za među-kompanijske transfere i dobavljače usluga

#### SLOBODNO KRETANJE KAPITALA

Domaća instant plaćanja povezana su regionalno

Isplativa plaćanja u regionu i sa EU - korak ka jedinstvenom Prostoru plaćanja u eurima (SEPA)

Regionalna saradnja u oblasti bankarskih i nebankarskih finansija, finansiranje poljoprivrede, fakturisanje, zeleno finansiranje



## II Regionalni investicioni prostor

- ▶ Uspostaviti saradnju između nacionalnih agencija za promociju ulaganja i koordinirani regionalni pristup promocije za privlačenje investicija u prioritetne ciljne sektore / lance vrijednosti;
- ▶ Omogućiti brzo rješavanje sporova vezanih za direktna strana ulaganja;
- ▶ Sprovesti reforme regionalne investicione politike i osigurati transparentnost investicionih podsticaja.



### III Regionalni digitalni prostor

- ▶ Osigurati fiksni širokopojasni pristup Internetu za najmanje 95% domaćinstava u svakoj ekonomiji;
- ▶ Razviti regionalni plan: pokrivanja mrežom 5G glavnih industrijskih gradova i najmanje jednog velikog koridora u regiji do kraja 2023., odnosno 2025. godine;
- ▶ Ukloniti troškove rominga unutar WB6 i smanjiti troškove rominga između WB6 i EU;
- ▶ Utvrditi potrebe za digitalnim vještinama u zemljama WB6 za ciljne grupe (npr. Novo-osnovana preduzeća / mladi, odrasli) i pružiti odgovarajuću obuku;
- ▶ Promocija digitalne ekonomije: regionalna interoperabilnost usluga naplate putarine, mreža pametnih gradova, promocija AI, učešće zemalja Zapadnog Balkana u projektima računarstva visokih performansi (HPC), regionalna saradnja u razvoju e-uprave



### IV Regionalni industrijski i inovacioni prostor

- ▶ Integrisati regiju u Evropski istraživački prostor (WB Platforma za inovacije i istraživanje);
- ▶ Podržati uspostavljanje akceleratora i inkubatora (WB mreža čvorišta za digitalne inovacije);
- ▶ Podstaknuti prenos znanja od stručnjaka iz dijaspore;
- ▶ Podržati start-up-e/MMSP fokusirana na zelenu ekonomiju, održive prehrambene sisteme, proizvodnju čiste energije;
- ▶ Povezati domaće dobavljače sa multinacionalnim kompanijama širom WB;
- ▶ Obezbijediti bazu podataka o tržišnim obavještajnim podacima i važnim informacijama za internacionalizaciju MSP (nadograditi postojeću mrežnu platformu za MSP WB-a - [www.wb6cif.eu](http://www.wb6cif.eu));
- ▶ Razvijati konkurentne prednosti regionalne automobilske industrije;
- ▶ Razviti okvir za sprovođenje projekata usmjerenih na zelenu i cirkularnu ekonomiju;
- ▶ Pokrenuti regionalni plan „Od farme do stola“ i promovisati održivu proizvodnju i potrošnju hrane;
- ▶ Podizati svijesti u regiji o EU standardima kvaliteta hrane;
- ▶ Nadograditi finansijsku podršku za kreativne industrije;
- ▶ Povećati konkurentnost metaloprerađivačke industrije modernizacijom obrazovnih programa i stimulisanjem energetske efikasnosti;
- ▶ Promovisati održivi regionalni turizam.

Ako želite dobiti više informacija ili se uključiti u proces, kontaktirajte nas:



Western Balkan 6 Chamber Investment Forum

P: +39 040 670 1325

E: [office@wb6cif.eu](mailto:office@wb6cif.eu)

W: [www.wb6cif.eu](http://www.wb6cif.eu) ; [www.investinsee.com](http://www.investinsee.com)

14, Piazza della Borsa, Trieste, Italy





### Economic chamber of North Macedonia

Tatjana Shterjova Dushkovska  
P: +389 2 3244 065  
E: tatjana@mchamber.mk  
W: www.mchamber.mk



### Chamber of Commerce and Industry of Serbia

Marko Mandic  
P: +381 11 41 49 479  
E: marko.mandic@pks.rs  
W: www.pks.rs



### Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina

Danijela Kovac  
P: +387 33 566 267  
E: danijela.kovac@komorabih.ba  
W: www.komorabih.ba



### Chamber of Economy of Montenegro

Balsa Culafic  
P: +382 20 230 446  
E: bculafic@pkcg.org  
W: www.privrednakomora.me



### Kosova Chamber of Commerce

Parim Bajrami  
P: +383 (0) 44 900 993  
E: parim.bajrami@oek-kcc.org  
W: www.oek-kcc.org



### Union of Chambers of Commerce and Industry of Albania

Evis Dino  
P: +355 (0) 44500221  
E: info@uccial.al  
W: www.uccial.al



